

Μαθησιακές Δυσκολίες: Από την Αξιολόγηση, στην Προσαρμογή και στην Παρέμβαση

Μπότσας Γεώργιος

Σχολικός Σύμβουλος

Διδακτική Αξιολόγηση

- Η διδακτική αξιολόγηση ορίζεται ως η **συστηματική** διαδικασία συλλογής δεδομένων που επιτρέπουν τη **λήψη εκπαιδευτικών αποφάσεων** που μπορεί να είναι:
 - Εκπόνηση ατομικού διδακτικού σχεδίου για το μαθητή.
 - Έλεγχος της προόδου του.

Χαρακτηριστικά

- Είναι συστηματική διαδικασία.
- Αφορά στη συλλογή αντικειμενικών δεδομένων.
- Αποτελεί μέρος της διδασκαλίας.
- Αφορά το σύνολο της διδασκαλίας.
- Δεν ταυτίζεται με τις δοκιμασίες.
- Μπορεί να είναι σταθμισμένη ή όχι.
- Αξιοποιεί πολλαπλούς τρόπους συλλογής πληροφοριών.
- Διακρίνεται σε δυο επίπεδα (γενική εκτίμηση – εμπάθυνση).

ΤΑ «ΔΕΝ» ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

- Η αξιολόγηση δε γίνεται για να δοθούν ετικέτες.
- Η αξιολόγηση δε γίνεται για να ληφθούν γενικώς πληροφορίες και/ή να συμπληρωθούν διάφορα πρωτόκολλα.
- Η αλάνθαστη αξιολόγηση είναι ιδιαίτερα σπάνια.
- Η αξιολόγηση δεν είναι έργο ενός ατόμου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Τι θα διδάξω

**Επίπεδο
διδασκαλίας**

**Γνωστική
περιοχή**

Πώς θα το διδάξω

**Κινητρά
Ενδιαφέροντα**

**Τύπος
μάθησης**

Στρατηγική αξιολόγησης

- Επιλέγω τη γνωστική περιοχή.
- Αποφασίζω από πού θα αρχίσω.
- Διαλέγω ή αναπτύσσω το εργαλείο.
- Δίνω τη δοκιμασία, καταγράφω.
- Αναλύω τα ευρήματα, κάνω υποθέσεις.
- Ερευνώ σε βάθος.
- Συμπληρώνω τις καταγραφές, συμπεραίνω.

Άτυπη Αξιολόγηση

Παρατήρηση

Δοκιμασία

Συνέντευξη

Περιεχόμενο

Τύπος απάντησης

Βαθμολόγηση
της απάντησης

- Βασικές δεξιότητες
- Γνώσεις

- Επιλογή
- Παραγωγή

- Αντικειμενική
- Υποκειμενική

Ερμηνεία

Συγκριτική

Επιδόσεις
συμμαθητών

Αξιολογική κατάταξη

Κριτηρίου

Σύγκριση
με κριτήριο

Βαθμός κατάκτησης
γνώσης

Εξατομικευμένη

Παλαιότερες
επιδόσεις

Εξατομίκευση

Άτυπη αξιολόγηση

- Φωνολογική επίγνωση
- Άτυπη καταγραφή ανάγνωσης
- Ανάλυση λαθών
- Ερωτήσεις κατανόησης
- Αναδιήγηση
- Συμπλήρωση ελλιπούς πρότασης
- Πολλαπλές καταγραφές
- Άξονες ανάλυσης κειμένου
- Ανάλυση λαθών στα μαθηματικά
- Τύπος μάθησης
- Κίνητρα

Φωνολογική επίγνωση

- Η γνώση των φωνημάτων της γλώσσας μας καθώς και ο χειρισμός τους.
- Μεταγλωσσική δεξιότητα
- Ο καλύτερος μέχρι στιγμής προβλεπτικός παράγοντας της ειδικής μαθησιακής δυσκολίας στη γλώσσα.

Φωνολογική επίγνωση

- Ακουστική διάκριση λέξεων που δεν ταιριάζουν (odd one out).
- Διάκριση πρώτης και τελευταίας συλλαβής και φωνήματος.
- Χωρισμός και σύνθεση λέξης σε συλλαβές και φωνήματα.
- Αποκοπή αρχικής, τελικής και μέσης συλλαβής ή φωνήματος από λέξη.

Άτυπη Καταγραφή Ανάγνωσης

- Βασικά στοιχεία:
 - Κατάλογοι ταξινομημένων λέξεων
 - Ταξινομημένα κείμενα ανάγνωσης
 - Ερωτήσεις κατανόησης
- Υπάρχει βαθμολόγηση επί τοις εκατό.

Άτυπη Καταγραφή Ανάγνωσης

- Πλεονεκτήματα
 - Συνάφεια με τις καθημερινές δραστηριότητες του παιδιού.
- Μειονεκτήματα
 - Μικρή αντιπροσωπευτικότητα στις αναγνωστικές επιλογές.
 - Συγκρισιμότητα των κειμένων σε κάθε επίπεδο τάξης.

Κατάλογος ταξινομημένων λέξεων

	Παράλειψη	Πρόσθεση	Αντικατάσταση	Δε διαβάζει	Μισή λέξη	Αντιστροφή
Πήγαν		+				
τσίρκο						+
Νέμερι				+		
Φαγητό						
Τσελάπι						+
Νικάνο		+				
τίποτα			+			

Ταξινομημένα κείμενα

- Να μια μεγάλη γάτα. Πίνει νερό.
Μετά παίζει με τα γατάκια της.
Ελάτε, ελάτε να παίξουμε,
λέει η Κική.

Βαθμολόγηση

Επίπεδο	Αναγνώριση λέξεων	Κατανόηση
Ανεξαρτησίας	96 – 99%	75 – 90%
Διδασκαλίας	92 – 95 %	60 – 75 %
Απογοήτευσης	90 – 92 % και κάτω	50 – 70 % και κάτω

Ανάλυση λαθών ανάγνωσης

- Τα λάθη που γίνονται κατά την ανάγνωση ενός κειμένου τις περισσότερες φορές δεν είναι τυχαία.
- Είναι λανθασμένη αντίληψη νύξεων από τα γραφοφωνημικά, συντακτικά και σημασιολογικά συστήματα που χρησιμοποιεί ο αναγνώστης.

Ανάλυση λαθών ανάγνωσης

- Σημειώνονται όλα τα λάθη, κωδικοποιούνται με βάση τους άξονες:
 - Διάλεκτος
 - Οπτική ομοιότητα
 - Ηχητική ομοιότητα
 - Γραμματική λειτουργία
 - Διόρθωση
 - Γραμματική ορθότητα
 - Σημασιολογική ορθότητα
 - Αλλαγή νοήματος

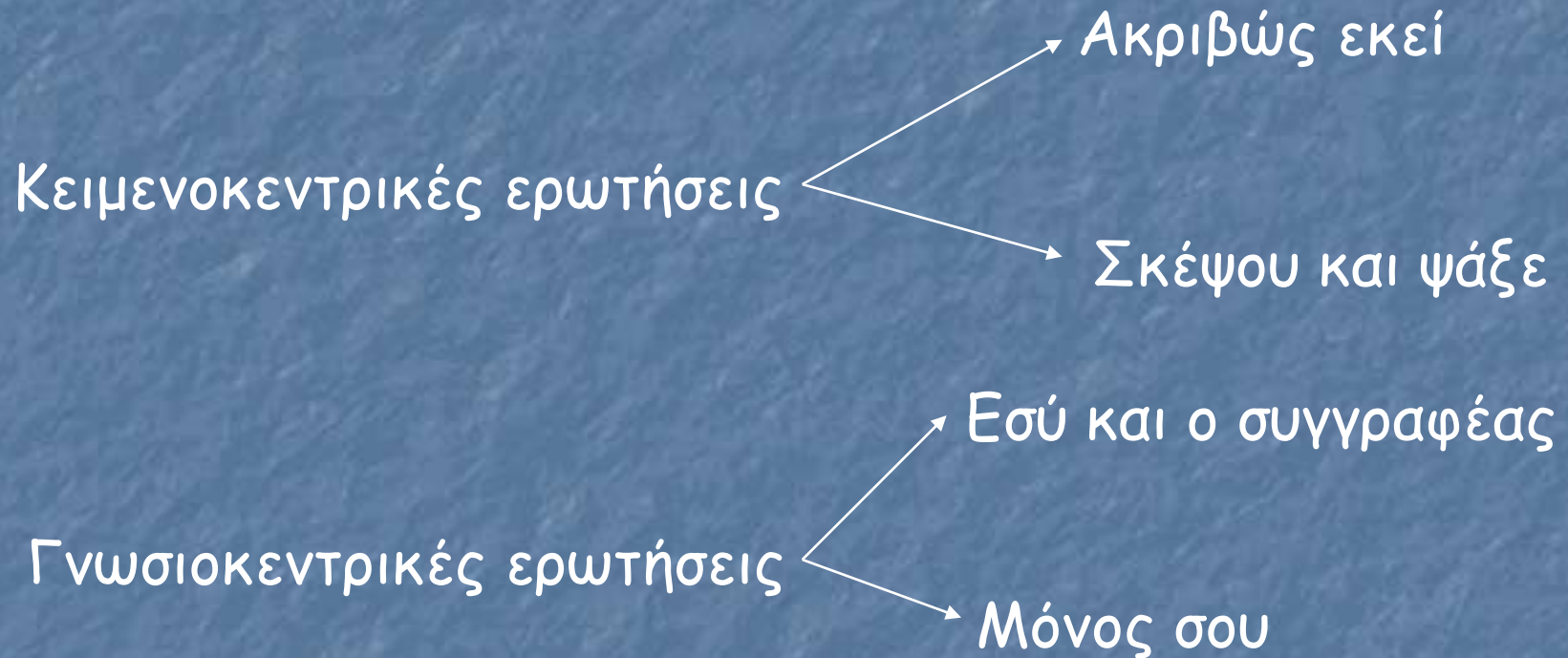
Ερωτήσεις

- Η αναφορά στις ερωτήσεις που κάνει ο δάσκαλος μέσα στην τάξη γίνεται τις περισσότερες φορές με βάση την ταξινόμια που πρότεινε ο Bloom και αναφέρεται στη:
 - Γνώση
 - Κατανόηση
 - Εφαρμογή
 - Ανάλυση
 - Σύνθεση
 - Αξιολόγηση

Ταξινόμια Pearson & Johnson (1978)

- Ερωτήσεις και απαντήσεις ρητά διατυπωμένες στο κείμενο (Κυριολεκτική κατανόηση).
- Ερωτήσεις που απευθύνονται σε υπαινικτικά διατυπωμένες πληροφορίες στο κείμενο (Συμπερασματική κατανόηση).
- Συσχέτιση της πληροφορίας του κειμένου με τα νοητικά σχήματα του αναγνώστη (Εκτιμητική κατανόηση).

Ταξινόμια Raphael (1986)

Χρήση ταξινόμιας Raphael

	Αυτολεξεί	Σκέψου και ψάξε	Εσύ κι ο συγγραφέας	Μόνος
Εντοπισμός & οργάνωση	X	X	X	X
Δημιουργική ανασύσταση	X	X	X	X
Σύνθεση των πληροφοριών του κειμένου	X	X		
Κειμενοκεντρική προσέγγιση	X	X		
Μεταγνώση & αυτορρύθμιση	X	X	X	X
Ομαδική εργασία	X	X	X	

Αναδιήγηση

- Προσφέρει πολλά στοιχεία για την ποσότητα και ποιότητα των πληροφοριών που κατανόησε ο μαθητής.
- Σημασία έχουν:
 - Ο τύπος του κειμένου
 - Ο ειρμός
 - Το πόσο ενδιαφέρον είναι
 - Πόσο κοντά στα ενδιαφέροντα του μαθητή είναι

Αναδιήγηση - Βαθμολόγηση

1. Χωρίζεται το κείμενο σε κομμάτια (νοηματικές μονάδες), όπου θα έκανε παύσεις ένας καλός αναγνώστης.
2. Αποτιμάται η νοηματική αξία κάθε αναγνωστικής μονάδας.
3. Καταγράφουμε τη σειρά με την οποία αναδιηγείται ο μαθητής το κείμενο.

Αναδιήγηση

ΣΤΟ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟ

Ο Δημήτρης κάθεται στο αναπαυτικό κάθισμα του αεροπλάνου. Βλέπει από το παράθυρο το γαλάζιο χάος. Κάτω η θάλασσα, ρυτιδωμένη, απλώνεται με σκούρες και ανοιχτόχρωμες λίμνες. Κάποιο νησί χάνεται στο βάθος του ορίζοντα. Οι άσπροι αφροί το ζώνουν σαν ταινία.

Ταξιδεύουν με τον πατέρα για το νησί τους. Ο Δημήτρης δεν έχει πάει εκεί ποτέ ως τώρα. Χαίρεται πολύ που ο πατέρας του τον παίρνει μαζί του αυτή τη φορά.

«Στο αεροπλάνο», Η Γλώσσα μου για τη Γ' Δημοτικού, 1^ο μέρος, σελ.21

Βαθμολόγηση

Βαθμός σημαντικότητας	Μονάδα παύσης	Σειρά ανάκλησης
2	Ο Δημήτρης κάθεται στο αναπαυτικό κάθισμα του αεροπλάνου	1
1	Βλέπει από το παράθυρο το γαλάζιο χάος	2
3	Κάτω η θάλασσα, ρυτιδωμένη...	-
1	Κάποιο νησί χάνεται στο βάθος του ορίζοντα	3
3	Οι άσπροι αφροί το ζώνουν σαν ταινία	-
1	Ταξιδεύουν με τον πατέρα ...	4
3	Ο Δημήτρης δεν έχει πάει εκεί ποτέ...	-
2	Χαίρεται πολύ που ο πατέρας του...	5

Συμπλήρωση ελλιπούς πρότασης

- Χρησιμοποιείται για την εκτίμηση της αναγνωστικής κατανόησης.
- Οι ελλιπείς προτάσεις δημιουργούνται από τη διαγραφή λέξεων των προτάσεων του κειμένου.
- Τύποι της δοκιμασίας: με εναλλακτικές λέξεις ή χωρίς.
- Επίπεδο ανεξαρτησίας: $> 57\%$
Επίπεδο διδασκαλίας: 44 – 57%
Επίπεδο απογοήτευσης: $< 44\%$

Συμπλήρωση ελλιπούς πρότασης

- Χωρίς εναλλακτικές λύσεις:

Ο Μέγας Αλέξανδρος έκοψε με το σπαθί
του το _____ δεσμό.

- Με εναλλακτικές λύσεις:

Η _____ δεν έχει σιδηροδρομική
επικοινωνία.

(Ήπειρος, Μακεδονία, Θράκη)

Πολλαπλές καταγραφές

- Είναι συνδυασμός πολλαπλών άτυπων καταγραφών :
 - Ανάλυση λαθών προφορικής ανάγνωσης
 - Ανάλυση της άνεσης
 - Ανάλυση της κατανόησης
 - Ανάλυση της επίδοσης σε διαφορετικά υλικά της άτυπης καταγραφής

Άξονες ανάλυσης γραπτού κειμένου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Ιδέες
Λεξιλόγιο
«Γράφει όπως μιλάει»
Μισές προτάσεις
Δομή πρότασης / κειμένου
Φαντασία

ΤΡΟΠΟΣ ΓΡΑΦΗΣ

Πολλές διορθώσεις
Πατάει το μολύβι
Αποστάσεις λέξεων
Μέγεθος γραμμάτων
Γενική εικόνα

Άξονες ανάλυσης γραπτού κειμένου

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Στίξη
Κεφαλαία
Χρόνοι, καταλήξεις κ.α.
Γραμματικά φαινόμενα
Σύνταξη

ΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ

Παράλειψη γραμμάτων –
Συλλαβών
Αντικατάσταση
Πρόσθεση
Τονισμός

ΟΠΤΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ

Ορθογραφικά λάθη
Απόδοση γραμμάτων

Ανάλυση λαθών στα μαθηματικά

- Ακολουθείται η φωναχτή σκέψη.
- Καταγράφεται.
- Τα λάθη που προκύπτουν στα αποτελέσματα ή στον τρόπο λύσης αναλύονται σε:
 - Λάθη γνώσης του αριθμού
 - Λάθη τεχνικής του αλγόριθμου (θεσιακή αξία, τρόπος υλοποίησης πράξης, λάθη τεχνικών)
 - Λάθη σχεδιασμού λύσης προβλήματος
 - Λάθη παρακολούθησης της λύσης
 - Αδυναμία εκτίμησης ορθότητας

- Εκτίμηση τύπου μάθησης
- Εκτίμηση κινήτρων